

תחילת שנה במציאות משתנה מא' ועד ת'

אורלי ארליכמן מפקחת גני ילדים

תחילת שנה מביאה איתה התרגשות מרובה והערכות גדולה במיוחד בימים אלו.

בחרתי מספר נושאים מא' עד ת' שמקיפים את הערכות לתחילת שנה.

- א-אקלים גן** הינו מרכיב עקרי בעשייה החינוכית בגן. חשיבה פרואקטיבית על הסטנדרטים של אקלים גן (מוגנות ובטיחות, תקשורת מיטבית בין כל באי הגן, התפתחות רגשית חברתית, אקלים למידה, מענה לילדים עם צרכים יחודיים, יחסי גומלין בין צוות הגן, ההורים והקהילה) יאפשרו לילדים ולילדות ליצור אינטראקציות מיטיבות בסביבתם עם עצמם, עם ילדים וילדות ועם מבוגרים. על מנת ליצור אקלים מיטבי יש להכיר את הסטנדרטים ולקיים סדירויות ושגרות מתחילת שנה ולאורך כל השנה.
- ב- ביטחון ובטיחות חשוב והכרחי לכולם.** ככל שהילדים יכירו את הנורמות המקובלות וההרגלים בגן ותהיה הקפדה מתוך כבוד לילדים ולילדות ולסביבה כך יוטב לכולם. כמו כן היגינה ושמירה על אורחות חיים, ערנות מוגברת בזמן קבלת ופרידה מילדי הגן, סגירת שערים, דיווח על אירועים חריגים (בעל גוון מיני, אלימות בגן ובמשפחה ועוד) ולהיוועץ תמיד עם כל שותפי התפקיד.
- ג- גן עתידי יאפשר לילדים לילדות ולצוות הגן לפתח וליצור את הגן הייחודי שלהם** באופן מתמיד בהתאם למציאות המשתנה, תוך אינטראקציה מיטבית בין כל השותפים, ניצול הזדמנויות מאפשרות וסביבות מגוונות (אנושיות, קהילתיות, פיזיות וטכנולוגיות). בתחילת שנה כל גננת תזהה איזה עוגן משמעותי בגנה שאותו תרצה להגביר: ביטוי אישי, יזמות ויצרנות, מרחבי חיים וקהילתיות ותראה כיצד עוגן זה יבוא לידי ביטוי במוקדי היישום: ניהול זמן, אירגון מרחב, פרקטיקות הוראה ולמידה ותוכן (מתוך הגן העתידי- להיות אני להשתייך ולגלות עולם).
- ד- דמות הבוגר על מנת לכוון לדמות הבוגר יש לאפשר בגן משחק, יצירה, חקר ושיח כל אלה מקנים ידע ומיומנויות וערכים ומאפשרים לילד להביא את עצמו לידי ביטוי ולהשתייך לקהילה.**

ה- הורים ומשפחה, מפגשים אישיים עם ההורים טרום תחילת השנה ובימים הראשונים קריטיים לבניית הקשר והאימון. מפגש אישי עם ההורים המספרים על הילד/ה, הכרות עם ההורים, הצרכים שעולים יוצרים אימון, שייכות ויאפשרו קשר מיטבי לאורך כל השנה. אספת הורים לכלל הורים תאפשר הכרות ותאום צפיות, הכרות עם החזון ולקראת הבאות. בהמשך השנה חשוב לקיים עם ההורים: פגישות סדורות, מפגשים אישיים ואספות הורים בנושאים רלוונטיים וחשובים, שקיפות ושיתופי פעולה עם ההורים בפעילויות שונות (מקרוב ומרחוק).

בתקשורת מול ההורים חשוב האימון, השקיפות, אהבת לרעך כמוך ומתוך זה להציב גבול כשנדרש כמו כן היכולת לשים לב לאיך הדברים נאמרים ולא רק למה שנאמר. **ו-וירוס הקורונה** גרם לכל תהליכי החינוך להאיץ ולהתקדם. אנו חיים במציאות משתנה וזה לא עומד להשתנות. תחילת השנה הזו לא תהיה דומה לקדמותה וגם אי אפשר לדעת מה שנה זו יוצקת לתוכה. תקופת הקורונה מחייבת אותנו להיות עם עוגנים וערכים ברורים ועליהם ליצוק את העשייה החינוכית. יתכן שיהיו סגרים או למידה מרחוק איך נשמר את כל העוגן החשוב לנו והערכים על פיהם אנו עובדות שיבואו לידי ביטוי גם בלמידה מרחוק: הקשר עם הילדים, הצוות וההורים.

ז-זמן עצירה לאחר חופשה ועצירה ממושכת מעשייה חינוכית ניתן לקחת את זמן העצירה כמתנה לאורך כל השנה. עם תחילת השנה יש מקום להתבונן ולהסתכל בחשיבה רפלקטיבית בשנה שעברה יחד עם הצוות החינוכי או/ו קולגות, הצלחות מה נעשה נכון, מה כדאי להוסיף לשנות. כמו כן לשמר את זמן העצירה להמשך בכל תקופה לעצור ולהתבונן ממעוף הציפור...

ח-חוסן נפשי כדי להתחיל את השנה יש צורך להמשיך ולחזק את החוסן הנפשי כמנהיגה חינוכית ואת החוסן הנפשי של הילדים והילדות. כדי להמשיך ולקדם תחום זה יש לזהות מה מעצים, מה מחזק, ממי אני יכולה להיעזר ולפנות, מה עלי לעשות בעת משבר, לקדם חשיבה חיובית לרשום בכל יום הודיות ולראות בעיניים טובות.

ט-טכנופדגוגיה היא כלי ולא המטרה. הטכנופדגוגיה היא פרקטיקת הוראה המאפשרת לעשות דברים אחרים ושונים, חשוב להשתכלל ולהשתמש בכלי זה גם בכותלי הגן הכרות עם הכלים והמיומנויות ושימוש שותף לצורך פעילות והעשרת הקשר והמשחק.

י-ייחודיות המטרה לא ליצור גן יחודי, הייחודיות היא דרך חיים בגן וכל גן הוא ייחודי בהתאם לצורכי קהילת ילדי הגן והמאפיינים הסביבתיים הקיימים.

כ-גן כקהילה הינו בעל חשיבות עליונה בתחילת השנה. מגיעים קבוצה של ילדים וילדות שלרוב אינם מכירים, המטרה הינה לאפשר להם להיות קבוצת שייכות וחשים תחושת ביטחון, מקום בו הם יחוו רצויים וחשובים, משפעים ומושפעים. הדרך לראות כל פרט כיחיד ומיוחד וביכולת שלו לחבור לקבוצה ולפעול ביחד ובשותפות. יש לחשוב על סדירויות ושגרות לאורך כל היום והשנה שיאפשרו זאת וישמרו זאת.

ל- למידה פעלנית הינו מושג שחדר בתקופה האחרונה ויש לו משמעות עצומה עבור גננת כמנהיגה חינוכית. אשת חינוך פעלנית הינה חוקרת, שואלת שאלות, בעלת חשיבה רפלקטיבית מניעה ויוזמת ובכך מאפשרת לילדים וילדות לקחת חלק בתיכנון בחשיבה בכל מה שנעשה בגן ובקהילה.

מ-משחק על כל צורותיו בסיס לעשייה בגן. המשחק קיים אצל הילדים באופן טבעי. תחילת שנה זו הזדמנות נפלאה לאפשר סביבה חינוכית המעודדת משחק (להיפרד מריבוי שולחנות). לקדם משחק סוציודרמטי בלאפשר מרחב גדול באירגון סביבה, בסדר היום לאפשר מאגר שבו יהיו חפצים סגורים ופתוחים. נוכחות ומעורבות הצוות החינוכי מאפשר קידום המשחק הסוציודרמטי.

הכרות עם משחקים דידקטים מחייבים את הצוות החינוכי לשבת עם הילדים שבכל פעם יבחר משחק אחר ויעשה תהליך של הקניה, ביסוס ויישום, תהיה הבנייה מהקל אל המורכב, בהמשך הילדים יוכלו ליצור משחקים משלהם.

נ- נראות, אסטטיקה ויופי, העיניים רואות והלב מתרגש כאשר מגיעים לכניסה של הגן והכניסה מייצגת את ההוויה של הגן, כניסה אסטטית, מזמינה עם פרחים וצמחייה, הכל נקי ומזמין. כך בגן המרחבים מזמינים, מאורגנים ומסודרים עם ריח נעים, ישנם אביזרים טבעיים המאפשרים אווירה חמימה ונעימה.

ע-ערכים אבני היסוד של החינוך, ערכים של בחירה, עצמאות, שיתופי פעולה איך הם יבואו הלכה למעשה ביום יום בגן, האם הסביבה החינוכית, סדר היום, התכנים מעודדים ערכים אלו. כיצד פרקטיקת היישום פוגשת ערכים אלו.

ס-סדר יום גמיש וסביבה חינוכית, סדר היום צריך להיות מותאם לצורכי הילדים בסדר היום יש צורך לקיים מפגשים אישיים וקבוצתיים, מפגשים המפתחים באופן מאוזן את התחום הקונטיבי, מוטורי ורגשי חברתי סדר יום המאפשר משחק ומשחקיות, יצירה בכל החומרים (יבשים ורטובים) יכיל בתוכו זמן מתוכנן למעברים של סדר, ארגון וניקיון

בנחת וברוגע, זמן לאורח חיים בריא. סדר היום צריך להיות מוכר וידוע ונתון לגמישות עם צוות הגן והילדים.

הסביבה החינוכית הינה מודולרית עם ניידות ופונקציונלית שימוש מרובה בחומרים טבעיים. בתחילת השנה הגן מסודר באופן אסטטי ומזמין הפחתת עומס ומאפשר מקום וחשיבה לילדים והילדות שמגיעים לגן. הסביבה החינוכית צריכה לאפשר מרחבים פונקציונלים של שהייה ורוגע, של משחק, של חקר מאפשרת חיבור בין פנים לחוץ. הסביבה משתנה בהתאם לצורכי הילדים ועם הילדים והילדות.

פ- פרואקטיביות ככל שתהיה חשיבה ועשייה פרואקטיבית כך פחות יהיו סיטואציות בהם צריך להיות ראקטיבים.

צ-צוות חינוכי הינו חשוב ביותר בהבניית אקלים גן מיטבי. צוות איכותי יכיר וילמד את נשות הצוות, יכיר וישתמש בחוזקות וביכולות.

צוות מיטבי יקיים אחת לחודש מפגשי צוות בו יהיה שיח מקרב ואכפתי המאפשר תחושת שייכות ואחריות ניתן לחשוב ביחד על שגרות הגן, תוכנית העבודה, צורכי הילדים והילדות והעשייה החינוכית. מנהיגה חינוכית בהובלת הצוות תוביל אנשים ולא משימות. **ק- קרבה ואכפתיות** תבוא לידי ביטוי מול כל באי הגן. בעת קבלת הילדים והילדות בבוקר. היכולת להיות בעיניים טובות במאור פנים, בהתעניינות אמיתית וכנה בילדים. מפגש איש ידוע ומתוכן מראש בכל יום ילד אחר, בשיח רגשי, בתוכניות רגשיות חברתיות שונות.

ר-רלוונטיות המושג הכי חשוב בעת הזו. מה רלוונטי עבור קהילת הילדים והילדות בגני, מהו סדר היום הרלוונטי, כיצד הסביבה יכולה להיות רלוונטית, איזה תוכן נבחר ולמי הוא רלוונטי, מהם פרקטיקות ההוראה והרלוונטיות לילדי האלפא. וכיצד אני הצוות החינוכי רלוונטי לילדים ולילדות.

ש- שאילת שאלות, גננת פעלנית מתחילת שנה תשאל את השאלות לשם מה? מה? ואיך? מה שהיה נכון ומתאים לכל שנה ומה שונה השנה בשל קבוצה הילדים והילדים והוריהם. היכולת שאילת שאלות חשובה להיוועצות עם קולגות, בעלי תפקיד. שאילת השאלות תאפשר לכל גננת לבחון את הברור מאליו.

ת- תוכנית עבודה כל הנכתב כאן לא יוכל לקרות ללא תוכנית עבודה הבנויה על יעדים ודרכי יישום מותאמים. ישנם יעדים בטווח הארוך ובטווח הקצר. תוכנית עבודה שנתית תשקף את דמות הבוגר/ת בהתאם לתחומי הדעת ויהיו דרכי פעולה בסדרויות ובשגרות

שיקדמו זאת. חשוב שתוכנית עבודה תהיה מתפתחת התואמת לתקופה הקרובה בצרכים המתבקשים, לצורכי הילדים ולהצעותיהם המותאמים ליעדים שנכתבו בתוכנית השנתית. ככל שהיעדים יהיו יותר בהירים, ממוקדים כך יהיה יותר קל לפעול. תוכנית העבודה מחיבת ומאפשרת עוגן של עשייה חינוכית ויכולת לעצור לשוב ולחשיבה רפלקטיבית.